

Populace a migrace prakticky

Ve druhé polovině 20. století došlo k obrovskému nárůstu populace, kdy přírůstek obyvatelstva dosahoval až 2 % ročně. Zatímco v roce 1804 žila podle OSN na světě jedna miliarda obyvatel, v roce 1927 už to byly miliardy dvě, v roce 1960 tři, v roce 1974 čtyři miliardy, v roce 1987 pět miliard a od roku 1999 již přes šest miliard lidí. Hranici sedmi miliard překročila populace v roce 2012. I dnes, na začátku třetí dekády nového tisíciletí, přes pozvolný pokles přírůstu na 1,08 % ročně, představuje „populační exploze“ jeden ze základních globálních problémů lidstva. Každou minutu se totiž na naší planetě narodí asi 250 dětí a zároveň 100 lidí zemře.

(upraveno podle <https://cs.wikipedia.org>)

1) Podle úvodního textu doplňte tabulku:

- a. Doplňte počet obyvatel v jednotlivých letech (druhý řádek označuje počet let, za které stoupl počet obyvatel o jednu miliardu):

Rok	1804						
Poč. obyv. (mld.)	1						
Za období (let)	---						

- b. Podle současného stavu populace (např. <https://www.theworldcounts.com>) určete, kolik obyvatel bude mít země přesně za rok. Roční procentní přírůstek naleznete taktéž v úvodním textu.

Dnešní datum	Počet obyvatel světa (v milionech)	Aktuální roční přírůstek (%)	Počet obyvatel světa za rok (v milionech)	Roční rozdíl (v milionech)

Prostor pro výpočty:

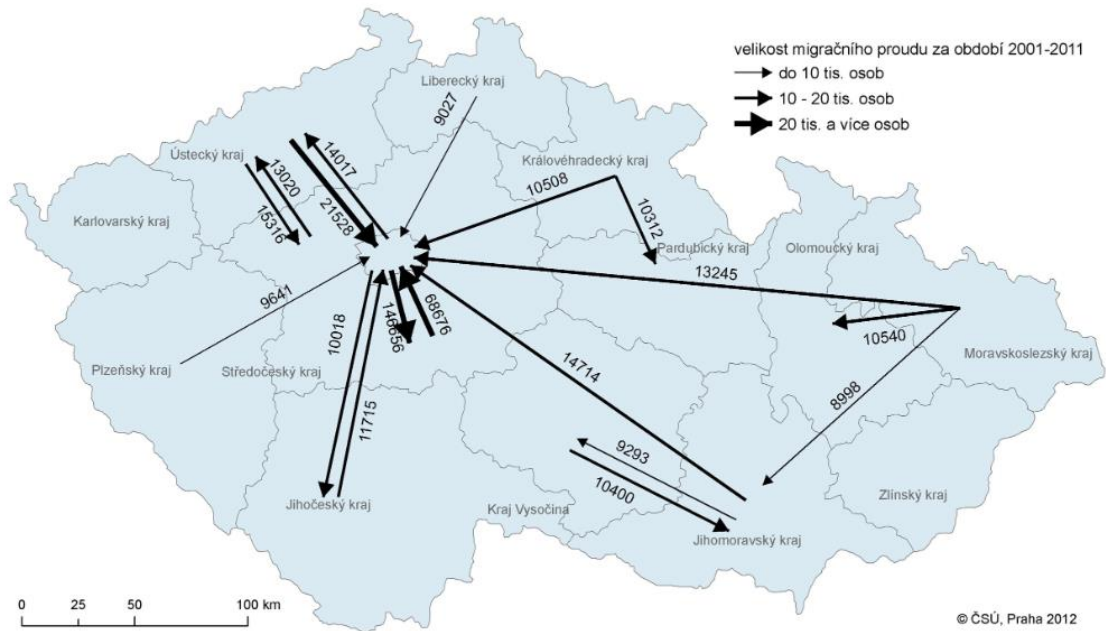
- c. Pracujte v šesti skupinách. Využijte tabulku vývoje počtu obyvatel v jednotlivých světadílech v milionech (zdrojem dat je <https://cs.wikipedia.org>).

Na větší formát papíru vytvořte graf vývoje počtu obyvatel pro zadaný region. Všimněte si období největšího růstu či poklesu. Rozdělte si ve skupině práci. Ti, co nepracují na tvorbě grafu, se pokusí zjistit informace o obdobích růstu či poklesu. Pomoci vám může vyučující.

Oblast	1700	1750	1800	1850	1900	1950	2000	2050
Svět	682	791	978	1.262	1.650	2.252	5.978	9.725
Afrika	106	106	107	111	133	221	767	2.478
Asie	436	502	635	809	947	1.402	3.634	5.267
Evropa	125	163	203	276	408	547	729	628
Jižní a Střední Amerika	10	16	24	38	74	167	511	57
Severní Amerika	2	2	7	26	82	172	307	337
Oceánie	3	2	2	2	6	13	30	57

- 2) Věnovali jsme se počtu obyvatel světa, kde je přírůstek dán převahou porodnosti nad úmrtností, ale v předchozím úkolu jste si určitě všimli, že některé nárůsty nebo poklesy nelze vysvětlit jednoduše poměrem porodnosti a úmrtnosti. Mnohdy hraje značnou roli migrace. V následujících úkolech se budeme věnovat tomuto fenoménu.

Následující mapa ukazuje hlavní vnitrostátní proudy stěhování v prvním desetiletí tohoto století. Pozorně si mapu prohlédněte a definujte hlavní směry pohybu obyvatel. Zkuste (třeba ve skupinách, v nichž jste dosud pracovali) diskutovat o důvodech.

(zdroj: <https://www.czso.cz>)

Jaký kraj je v rámci ČR jednoznačně nejatraktivnější pro stěhování?	
Jaký nejzásadnější důvod k tomuto pohybu vede?	

Dále můžete diskutovat i nad dalšími směry dle pokynů učitele.

- 3) Pokud bychom brali v potaz pouze porodnost a úmrtnost, pak by počet obyvatel v ČR dlouhodobě klesal. On ale přesto po většinu času roste. Může za to příchod migrantů z ciziny. Těch je v současné době v ČR téměř 600 000. Ačkoliv se v médiích často objevují témata migrace z oblastí Sýrie, Afghánistánu či afrických zemí, v ČR je to s cizinci poněkud jinak.

Využijte následující článek na portálu [Česko v datech](#). Doplňte tabulku. Zajímat nás bude šest států s nejpočetnější skupinou osob s přechodným či trvalým pobytem.

Stát						Německo
Počet cizinců						21210

Námět na referát:

Asi nejviditelnější (nejrozpoznatelnější) národnostní menšinou v ČR jsou Vietnamci. Informujte spolužáky o tom, jak se sem příslušníci tohoto národa dostali a jak je vnímá česká společnost. Začít s hledáním informací můžete například zde:

<https://cesky.radio.cz/vietnamci-prichazi-do-ceska-uz-sest-desetileti-8154594>.

Populace a migrace prakticky – metodické poznámky a postupy

Materiál poslouží jako podpora výuky tématu Obyvatelstvo. Předpokládá se, že žáci byli seznámeni se základními pojmy, jako je porodnost, úmrtnost, emigrace a imigrace, a také s pojmem přírůstek obyvatelstva. Hlavním cílem je, aby žáci o tématu přemýšleli, diskutovali, vyhledávali informace a graficky je zpracovávali. Značnou část práce (možná i celou) pracují ve skupinách. Z vyhledaných dat je možné tvořit i další grafy nad rámec úkolů. Jeho využití se předpokládá v prvním ročníku střední školy, ale bez problémů by měl být aplikovatelný i v nejvyšších ročnících školy základní. Časově se bude typicky jednat o blok dvou hodin. Pokud budeme tvořit více grafů, pracovat s referáty a podobně, potom spíše tři vyučovací hodiny. Předpokládá se přístup k internetu. Postačit by měla vlastní zařízení žáků (BYOD). S výjimkou posledního úkolu však postačí i obrazovka učitelského počítače promítaná přes dataprojektor.

1) Podle úvodního textu doplňte tabulku:

- a. Doplňte počet obyvatel v jednotlivých letech (druhý řádek označuje počet let, za které stoupl počet obyvatel o jednu miliardu):

Rok	1804	1927	1960	1974	1987	1999	2012
Poč. obyv. (mld.)	1	2	3	4	5	6	7
Za období (let)	---	123	33	24	13	12	13

- b. Podle současného stavu populace (např. <https://www.theworldcounts.com>) určete, kolik obyvatel bude mít země přesně za rok. Roční procentní přírůstek naleznete taktéž v úvodním textu.

Dnešní datum	Počet obyvatel světa	Aktuální roční přírůstek (%)	Počet obyvatel světa za rok	Roční rozdíl (v milionech)
7. 7. 2021	7 909 000 000	1,08	7 994 000 000	85

Na výpočty je třeba dohlédnout. Problémy dělá už pouhé zaokrouhlování na milióny a i jednoduchá trojčlenka dá často zabrat.

- c. Pracujte v šesti skupinách. Využijte tabulku vývoje počtu obyvatel v jednotlivých světadílech v milionech (zdrojem dat je <https://cs.wikipedia.org>).

Na větší formát papíru vytvořte graf vývoje počtu obyvatel pro zadaný region. Všimněte si období největšího růstu či poklesu. Rozdělte si ve skupině práci. Ti, co nepracují na tvorbě grafu, se pokusí zjistit informace o obdobích růstu či poklesu. Pomoci vám může vyučující.

Zvolte papír formátu alespoň A3 (ideálně ještě větší). Vytvořený graf by měl být závěrem první vyučovací hodiny. V následující ho budou jednotlivé skupiny krátce prezentovat. Část skupiny, která se nezapojuje tolik do tvorby grafu, vyhledává informace. Pokud si nevědí rady, je třeba jim pomoci. V případě menšího počtu žáků ve třídě je vhodné vynechat například Oceánii, která sice nabízí zajímavá čísla, ale jejich interpretace bude obtížná.

- 2) Věnovali jsme se počtu obyvatel světa, kde je přírůstek dán převahou porodnosti nad úmrtností, ale v předchozím úkolu jste si určitě všimli, že některé nárůsty nebo poklesy nelze vysvětlit jednoduše poměrem porodnosti a úmrtnosti. Mnohdy hraje značnou roli migrace. V následujících úkolech se budeme věnovat tomuto fenoménu.

Následující mapa ukazuje hlavní vnitrostátní proudy stěhování v prvním desetiletí tohoto století. Pozorně si mapu prohlédněte a definujte hlavní směry pohybu obyvatel. Zkuste (třeba ve skupinách, v nichž jste dosud pracovali) diskutovat o důvodech.

Jaký kraj je v rámci ČR jednoznačně nejatraktivnější?	<i>Praha</i>
Jaký nejzásadnější důvod k tomuto pohybu vede?	<i>Hlavním důvodem je hledání práce</i>

Zde se nabízí mnoho prostoru k diskusi. Dá se také navázat situací kraje školy. Český statistický úřad nabízí množství dat k mezikrajské migraci.

- 3) Pokud bychom brali v potaz pouze porodnost a úmrtnost, pak by počet obyvatel v ČR dlouhodobě klesal. On ale přesto po většinu času roste. Může za to příchod migrantů z ciziny. Těch je v současné době v ČR téměř 600 000. Ačkoliv se v médiích často objevují témata migrace z oblastí Sýrie, Afghánistánu či afrických zemí, v ČR je to s cizinci poněkud jinak.

Využijte následující článek na portálu [Česko v datech](#). Doplňte tabulku. Zajímat nás bude šest států s nejpočetnější skupinou osob s přechodným či trvalým pobytem.

Stát	<i>Ukrajina</i>	<i>Slovensko</i>	<i>Vietnam</i>	<i>Rusko</i>	<i>Polsko</i>	<i>Německo</i>
Počet cizinců	<i>134889</i>	<i>117315</i>	<i>61131</i>	<i>37878</i>	<i>21308</i>	<i>21210</i>

Námět na referát:

Asi nejviditelnější (nejrozpoznatelnější) národnostní menšinou v ČR jsou Vietnamci. Informujte spolužáky o tom, jak se sem příslušníci tohoto národa dostali a jak je vnímá česká společnost. Začít s hledáním informací můžete například zde <https://cesky.radio.cz/vietnamci-prichazi-do-ceska-uz-sest-desetileti-8154594>.

Úkol samotný je zaměřený zejména na vyhledávání informací a uvědomění si, odkud k nám převážně přicházejí cizinci. Prostoru k diskusi je nepřeborné množství a záleží především na učiteli.

Zdroje informací:

Článek: Světová populace.

Volně dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%A1_populace [citováno 31. 5. 2021].

Mapa migračních proudů mezi kraji ČR 2001–2011.

Migrace v České republice. Český statistický úřad. 2012.

Dostupné volně z <https://www.czso.cz/documents/10180/20567025/104035-12k01.pdf/91f72d10-2f63-484b-991d-89a1d8135758?version=1.0> [citováno 31. 5. 2021].

Populační hodiny (v angličtině).

Dostupné volně z <https://www.theworldcounts.com/challenges/planet-earth/state-of-the-planet/world-population-clock-live/story> [citováno 31. 5. 2021].

Článek: Cizinci v ČR.

Dostupné volně z <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/129-cizinci-v-cesku/#article-content> [citováno 31. 5. 2021].

Článek: Kuchyňová, Z. (2012) Vietnamci přicházejí do ČR už šest desetiletí.

Dostupné volně z <https://cesky.radio.cz/vietnamci-prichazi-do-ceska-uz-sest-desetileti-8154594> [citováno 31. 5. 2021].